

Obowiązki stowarzyszenia wynikające z faktu otrzymywania darowizn

Darowizny otrzymywane przez stowarzyszenia stanowią dochód i z tego tytułu podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych (dalej: u. p. d. o. p.), według zasad uregulowanych w ustawie z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, przy czym przepisy ustawy, tj. art. 17 ust. 1 pkt 4 i art. 17 ust. 1 pkt 6c przewidują możliwość uwzględnienia uzyskania zwolnienia od podatku.

Pierwszy z wymienionych przepisów, tj. art. 17 ust. 1 pkt 4 u. p. d. o. p., może mieć zastosowanie niezależnie od tego czy stowarzyszenie posiada status organizacji pożytku publicznego. Zgodnie bowiem z art. 17 ust. 1 pkt 4 u. p. d. o. p. wolne od podatku dochodowego od osób prawnych są dochody podatników, których celem statutowym jest działalność naukowa, naukowo-techniczna, oświatowa, w tym również polegająca na kształceniu studentów, kulturalna, w zakresie kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, wspierania inicjatyw społecznych na rzecz budowy dróg i sieci telekomunikacyjnej na wsi oraz zaopatrzenia wsi w wodę, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej inwalidów oraz kultu religijnego – w części przeznaczony na te cele.

Możliwość skorzystania z przewidzianego w tym przepisie zwolnienia nie jest uzależniona od źródła dochodu, tylko od przeznaczenia uzyskanych środków. Adresatem tego zwolnienia są m.in. organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia i fundacje. Dochody podatników podlegają zwolnieniu od podatku dochodowego, pod warunkiem że zostają przeznaczone na cele statutowe mieszczące się w zamkniętym katalogu celów wskazanych w przepisie, a ponadto wyłącznie w części, w jakiej dochody te zostały faktycznie na te cele przeznaczone.

Podatnik nabywa prawo do zwolnienia tylko wtedy, gdy rzeczywiście wydatkuje uzyskany dochód na cel wymieniony w tym zapisie (cele statutowe). W wyroku NSA z 4.01.2005 r., FSK 764/04, LEX nr 147483, czytamy na ten temat: „Artykuł 17 ust. 1 pkt 4 u. p. d.o. p. stanowi

o zwolnieniu dochodu od podatku, a nie o zwolnieniu podatników z podatku. Powodem odstąpienia od opodatkowania jest przeznaczenie dochodu na wskazaną w ustawie podatkowej działalność statutową, a nie na «działalność», która nie została nawet rozpoczęta i nie jest prowadzona, oraz jest rzeczą przyszłą i niepewną, czy i w jakim realnie i w sposób uzasadniony przewidywalnym okresie (podatkowym) w ogóle będzie podjęta i realizowana”.

Podobny pogląd wyraził NSA w wyroku z 12.03.2009 r., II FSK 1781/07, „Wspólnota” 2009/3, s. 44, w którym czytamy: „Aby dochód fundacji mógł być zwolniony z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), konieczne jest, by cel statutowy pokrywał się z celem przeznaczenia dochodu”.

Cele statutowe uprawniające do zwolnienia muszą być wyraźnie określone w statucie. Jeśli cel jest wyraźnie określony, a wydatek został na ten cel przeznaczony, to odpowiadający mu dochód podatnika uprawnia do zwolnienia. Nie ma znaczenia w tym przypadku krąg odbiorców, do którego działanie podatnika jest skierowane (Małecki Paweł, Mazurkiewicz Małgorzata, CIT. Komentarz).

Możliwość zastosowania wskazanego wyżej przepisu i uzyskania zwolnienia zależy od ustalenia treści statutu i odpowiedzi na pytanie czy wyraźnie określone w statucie cele stowarzyszenia, mieszczą się w celach wskazanych w ustawie i czy stowarzyszenie rzeczywiście na te cele wydatkuje uzyskane dochody.

Drugi z wymienionych przepisów, tj. art. 17 ust. 1 pkt 6c u. p. d. o. p., jest możliwy do zastosowania w sytuacji, gdy stowarzyszenie posiadałoby status organizacji pożytku publicznego. Wówczas uzyskiwane dochody podlegałyby zwolnieniu z art. 17 ust. 1 pkt 6c u. p. d. o. p., zgodnie z którym wolne od podatku są dochody organizacji pożytku publicznego, o których mowa w przepisach o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – w części przeznaczonych na działalność statutową, z wyłączeniem działalności gospodarczej.

Definicja organizacji pożytku publicznego, zasady przyznawania statusu organizacji pożytku publicznego organizacjom pozarządowym, m.in. stowarzyszeniom, oraz jaka działalność jest działalnością pożytku publicznego, uregulowane zostały w ustawie z 24 kwietnia 2004 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Działalnością pożytku publicznego jest

działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w tej ustawie. Do zadań tych należy m.in.:

- nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie;
- działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży;
- kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- inne.

Podobnie jak w przypadku poprzednio opisanego zwolnienia, także i w tym przypadku, warunkiem jego uzyskania jest wydatkowanie środków finansowych na określony rodzaj działalności. Wyróżnia je przesłanka posiadania przez podatnika statusu organizacji pożytku publicznego.

Stowarzyszenie, w związku z faktem otrzymywania darowizn, ma obowiązek złożenia zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) i należnego podatku dochodowego od osób prawnych (CIT-8), o którym mowa w art. 27 ust. 1 u. p. d. o. p. Obowiązek złożenia zeznania jest niezależny od istnienia lub nieistnienia podstawy do zastosowania zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych.

Poza obowiązkiem złożenia zeznania podatkowego stowarzyszenie z tytułu otrzymywania darowizn, dających podstawę do odliczenia podatku, zobowiązane jest spełnić obowiązek informacyjny w postaci złożenia załącznika do deklaracji zawierającego informację podatnika podatku dochodowego od osób prawnych o otrzymanych darowiznach (CIT-D).

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1e u. p. d. o. p. podatnicy otrzymujący darowizny dające podstawę do odliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych, które przeznaczone są na działalność organizacji, o charakterze działalności pożytku publicznego (przy czym podmiotami obdarowanymi nie muszą to być organizacje posiadające status organizacji pożytku publicznego), w szczególności prowadzoną przez organizacje pozarządowe, takie jak fundacje i stowarzyszenia, są obowiązani:

1) w zeznaniu, wyodrębnić z przychodów kwotę ogółem otrzymanych darowizn ze wskazaniem celu jej przeznaczenia zgodnie ze sferą działalności pożytku publicznego wraz

z wyszczególnieniem darowizn pochodzących od osób prawnych z podaniem nazwy i adresu darczyńcy, jeżeli jednorazowa kwota darowizny przekracza 15 000 zł lub jeżeli suma wszystkich darowizn otrzymanych w danym roku podatkowym od jednego darczyńcy przekracza 35 000 zł;

2) w terminie składania zeznania, o którym mowa w art. 27 ust. 1 u. p. d. o. p. udostępnić do publicznej wiadomości, poprzez publikacje w Internecie, środkach masowego przekazu lub wyłożenie dla zainteresowanych w pomieszczeniach ogólnie dostępnych, informacje, o których mowa w pkt 1.

Jednak z obowiązku upublicznienia informacji, zwolnione są podmioty, których dochód za dany rok podatkowy nie przekracza kwoty 20 000 zł.

O udostępnieniu informacji podatnik informuje w zeznaniu, składanym za rok podatkowy, w którym otrzymał darowiznę.

Przepisy te stosuje się odpowiednio do podatników otrzymujących darowizny, które podlegają odliczeniu na podstawie odrębnych ustaw.

Co istotne, skorzystanie z możliwości odliczenia przekazanych darowizn od dochodu, o czym mowa w art. 18 ust. pkt 1 nie jest uzależnione od posiadania przez obdarowanego statusu organizacji pożytku publicznego. Istotne jest, aby jednostka obdarowana prowadziła działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych

Odnosząc się do ewentualnej odpowiedzialności wiążącej się z niewykonywaniem obowiązków nałożonych przepisami prawa podatkowego, w pierwszej kolejności przywołać należy odpowiedzialność regulowaną przepisami Kodeksu karnego skarbowego, w postaci sankcji za niewypełnienie obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 1e u. p. d. o. p. tj. art. 80 § 1 k.k.s., zgodnie z którym każdy, kto wbrew obowiązkowi nie składa w terminie właściwemu organowi wymaganej informacji podatkowej, podlega karze grzywny do 120 stawek dziennych.

Innym przepisem sankcjonującym niewypełnianie obowiązków nałożonych ustawą o *podatku dochodowym od osób prawnych* jest art. 56 § 4 k.k.s., zgodnie z którym karze grzywny podlega podatnik, który mimo ujawnienia przedmiotu lub podstawy opodatkowania nie składa w terminie organowi podatkowemu lub płatnikowi deklaracji lub oświadczenia lub wbrew obowiązkowi nie składa ich za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub składa je niezgodnie z wzorem dokumentu elektronicznego. Przepis ten penalizuje zachowanie stanowiące wykroczenie, które polega na zaniechaniu złożenia w określonym przez przepisy prawa podatkowego terminie właściwemu organowi deklaracji lub oświadczenia w sytuacji, gdy ujawniony został przedmiot lub podstawa opodatkowania (Kardas Piotr, Łabuda Grzegorz, Razowski Tomasz, Kodeks karny skarbowy. Komentarz, wyd. III.).